

SAMRÅD
**GESTALTNINGSPROGRAM
- DETALJPLAN FÖR
KVARTERET BRÄDGÅRDEN
OCH BÅTBYGGGAREN**

Programmet är framtaget av Lidingö stad som en del av detaljplanearbetet med kvarteret Brädgården och Båtbyggaren. Som underlag för arbetet finns utredningar framtagna av WSP under ledning av Lidingö stad.

Samrådshandling, 2021-11-03
Dnr: MSN/2020:294

SYFTE

Till detaljplanen för kvarteret Brädgården och Båtbyggaren hör detta gestaltungsprogram, vilket tydliggör stadens gestaltungsambitioner vid försäljning av marken. Gestaltungsprogrammet syftar till att säkerställa kvaliteten både på kvartersmark och allmän platsmark inom det nya bostadsområdet. Dokumentet kompletterar detaljplanen (plankarta och planbeskrivning) där många av regleringarna återfinns.

Gestaltungsprogrammet tar sin utgångspunkt i klassisk arkitektur vad gäller exempelvis byggnaders placering, takform, fasadkomposition och färgsättning.

För att radhusen ska få en genomförbar byggnationsfas ska dessa markanvisas till en och samma exploatör, där gestaltungsprogrammet blir en del av tävlingsunderlaget. Villafastigheterna avses att säljas som självbyggartomter där gestaltungsprogrammet kopplas till köpeavtalet.

Dokumentet ska sammanfattningsvis fungera som styrning och vägledning vid gestaltungsfrågor under markanvisningstävling, markförsäljning och bygglovsprövning.

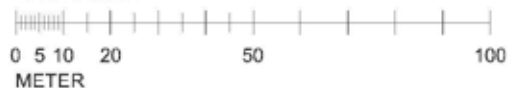
OMVANDLING VID INRE KYRKVIKEN

Planförslaget innebär att del av kvarteret Brädgården och Båtbyggaren omvandlas från att inhysa verksamhet till att bebyggas med bostäder i form av villor och radhus/parhus. Den föreslagna bebyggelsen ska vara småskalig med klassiska gestaltungsdrag för att passa in i sitt kulturhistoriska sammanhang. Närbelägna Villavägen (Bygge- och Boutställningen 1925) och Canadaradhusen utgör främsta inspirationskällor.

Brädgårdsvägen utformas som en allé vilken utgör entré till det nya bostadsområdet. Ekbackevägen förlängs genom de nya bostadskvarteren och kopplas på Varvsvägen. Del av kvarteret Båtbyggaren fortsätter att inhysa dagens båtrelaterade verksamhet. Del av kvarteret Brädgården blir allmänt tillgänglig parkmark där dagvatten kan renas på sin väg mot Kyrkviken. Strandens tillgänglighet för allmänheten säkerställs.

SKALA 1:1000

**KVARTERSMARK
- BYGGNADER & TOMTER**

FASAD

Husfasader ska utformas med träpanel eller slät puts. I likhet med den traditionella villastaden tillåts kulörerna variera. Kulörerna hålls samman genom att de utgår från ljusa, brutna toner. Helt vita kulörer får inte användas på fasaderna som helhet, utan endast vid detaljer såsom fönsteromfattningar, spröjs och knutar. Inför detaljplanens granskningsskede ska ett färgsättningsprogram tas fram.

Byggnadernas fasader ska utformas med omsorg, och inte endast vara en spegel av den interiöra planlösningen. Vid utformning av fasaderna ska bland annat balans, harmoni, symmetri och en god detaljeringsnivå eftersträvas.

Fönster ska utformas med minst två lufter, således med en mittpost som delar upp fönstret. Fönster kan med fördel vara spröjsade.

Entréerna ska placeras så att symmetri skapas alternativt en tydligt asymmetrisk placering på långsidans fasad eller på en gavel.

Två bostadshus i Bygge och Bo-utställningen på Lidingö från 1925. Arkitekten Sven Markelius utformade alla villorna med samma byggnadsvolym och fönstersättning, och varierade sedan fasadkulör och de strama dekorinslagen. Foto till vänster: Arkitekturflykter.

Engelskinspirerade radhus uppförda 2020 i Steninge Slottsby norr om Stockholm. Fastighetsutvecklare: Boosta living genom Albert Boqvist och Camilla Gramner i samarbete med mod:group.

TAK

Som en del i det klassiska anslaget ska bebyggelsen inom planområdet utgå från traditionella siluetter där takets utformning utgör en viktig del.

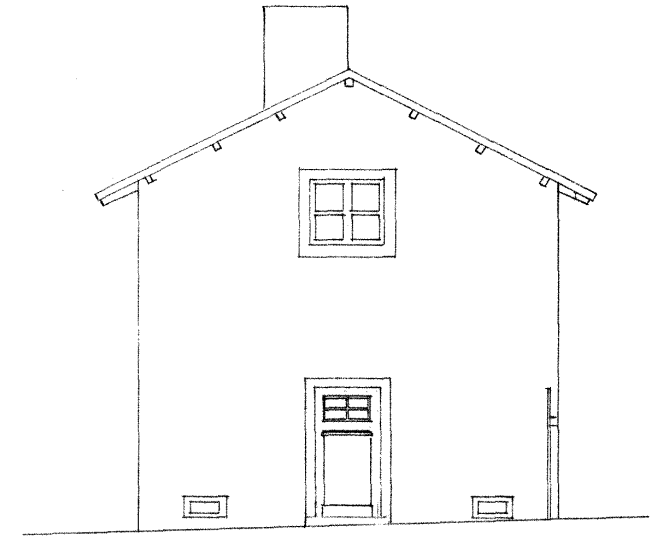
- Tak ska utformas som sadeltak.
- Takvinkeln ska vara mellan 25 - 30°.
- Takmaterialet ska vara lertegelpannor eller ståndfalsad plåt, i röd kulör.

Takvinkelspannet är valt utifrån följande utgångspunkter: Inspirationen utgår från 1920-talsklassicismen där sadeltaken upplevs lätta och inte dominerar över fasaderna. Byggnaderna ska inte heller bli högre än nödvändigt, för att minska påverkan på omgivande befintlig bostadsbebyggelse.

Om byggnader förses med takkupor och frontespiser ska dessa utföras med måttfullhet och inte dominera över byggnaden.

Canadabusen med röda tegeltak.

Ritning från 1925 som visar en gavelfasad i Bygge och Bo-utställningen från samma år, arkitekt Sven Markelius. Takvinkel är 28 °.

Sadeltak med rött enkupigt lertegel samt en nätt, rund takkupa (s.k. oxöga) hos prisbelönta villa Lund-Bodin i Sigtuna, ritat av arkitektkontoret Bjurström och Brodin och uppfört 1991. Foto: Lars Svensson

TOMT & TRÄDGÅRD

Bebyggelsestrukturen hämtar inspiration från sitt kulturhistoriska sammanhang, där bebyggelsen grupperas kring ett inre gaturum/grönyta, i likhet med Canadaradhusens trädgårdstäppor och Villavägens lilla torg. Strukturen möjliggör stora gröna trädgårdar på baksidorna, vilket kommer att möta besökare som tar sig längs Elfviksvägen såväl som längs strandpromenaden.

Bebyggelsestrukturen utgår från trädgårdsstadens traditionella principer, där bostadshusen har en förhållandevis sträng placering på tomten. Radhusen ska ha grön förgårdsmark med tydligt markerad fastighetsgräns i form av exempelvis buskar eller staket. Växtligheten får gärna gynna den biologiska mångfalden genom blomning.

Lidingö har en tradition av stora lummiga trädgårds- och parktomter i villastäderna. I ett förändrat klimat blir grönskande trädgårdar med dagvattenhållande funktion inte bara en estetisk upplevelse utan även ett sätt att skydda sig mot översvämning vid kraftiga skyfall.

I enlighet med Lidingö stads dagvattenpolicy ska den primära åtgärden vara att ta hand om dagvattnet vid källan, så kallat LOD. För fastighetsägare gäller således att anordna omhändertagande av dagvatten på den egna tomten.

Läs mer om LOD - lokalt omhändertagande av dagvatten, på Lidingö stads hemsida.

Undvik hårdgjord mark. Använd traditionell markbeläggning såsom gräs, grus och natursten.

Exempel på LOD-åtgärder för bostadsfastigheter inom planområdet

- Undvika asfaltering och betongplattor på uppfarter och uteplatser - välj genomsläppliga ytmaterial som t ex grus, gräsarmering och natursten med öppna fogar.
- Anlägg dränerande och uppsamlade diken i form av avrinningsstråk i lågpunkter utmed tomtragransen.
- Avvattna tak ytligt via stuprörsutkastare.

Radhusområdet Solhemsängen i Spånga, ritat av Marianne Ocklind, byggt 2002. Grön förgårdsmark. Foto: ALM Småa Bostad / Thomas Henriksson

Canadahusen, uppförda 1908 som arbetarebostäder åt hantverkare som var med och byggde Lidingös tidiga villastäder såsom Hersby.

TEGELHUSET

Marken mellan husen och Kyrkviken utgjorde tack vare de goda kommunikationerna sjövägen ett mycket lämpligt läge för industriella ändamål kring förra sekelskiftet. De historiska verksamheterna inom planområdet får ses som en del i den infrastruktursatsning som lades som grund för uppkomsten av det moderna Lidingö och dess villastäder. Inom kvarteret Brädgården finns en liten tegelbyggnad kvar som uppges vara från brädgårdens första tid, uppförd cirka 1908. Det var ursprungligen ett maskinhus och kom senare att användas för slipning. Byggnaden bedöms ha ett särskilt högt kulturhistoriskt värde och bör därför bevaras för framtiden.

Tegelhuset planläggs som bostadsmark och kommer att utgöra en komplementbyggnad i utkanten av en av de nya villaträdgårdarna. I detaljplanen förses tegelbyggnaden med rivningsförbud samt varsamhetsbestämmelser. Varsamhetsbestämmelserna har utformats med utgångspunkt från de viktiga karaktärsdrag som listats. Det innebär att så länge den nya fastighetsägaren värnar dessa karaktärsdrag, kan åtgärder göras för att anpassa byggnaden till en lämplig användning, kanske som gäststuga eller ateljé. En byggrätt ges för mindre tillbyggnad in mot trädgården, för att exempelvis uppföra ett vindfång eller dylik entré. Tillbyggnaden får inte vara högre än höjden på tegelhusets takfot.

Tegelhusets högresta, strama fasad mot Elfviksvägen.

Svarta småspröjsade fönstervalv passar bra till rustikt industrielt tegel. The more hotel i Lund, byggt med återbrukat tegel från de tidigare lokstallarna på platsen. Foto: Arkitektgruppen

Kulturhistoriskt värdefull byggnad som ska bibehålla sin karaktär med avseende på:

- Fasad av rött tegel med synliga ankarjärn
- Plåtklätt sadeltak
- Stram symmetrisk fasad mot Elfviksvägen med murade fönstervalv

(ur detaljplanen)

Entrétillbyggnad till gamla Breviks vattenverk på Lidingö. Volymstudie av Liljewall arkitekter

**ALLMÄN PLATSMARK
- GATOR & PARKRUM**

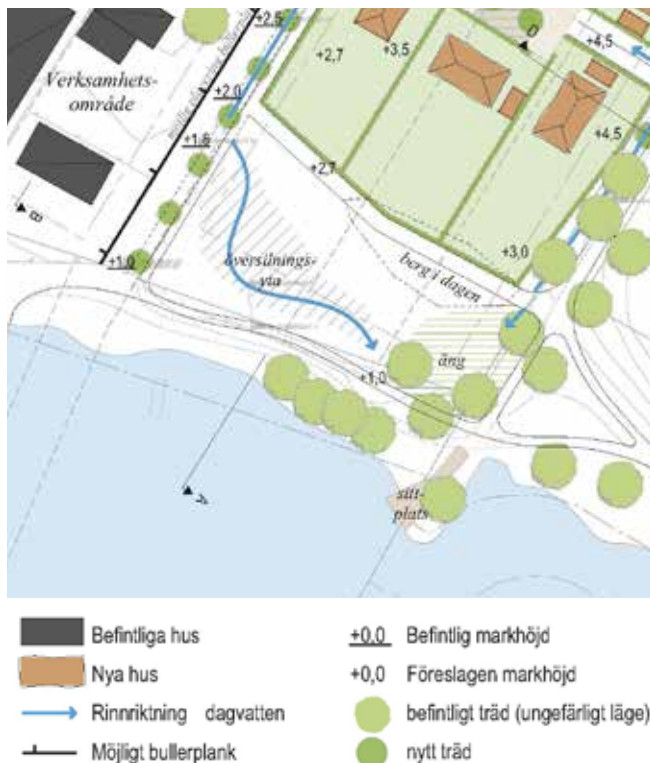
PARK & STRAND- PROMENAD

Söder om den nya bebyggelsen i kvarteret Brädgården föreslås en ny strandpark med gräsytor för lek och vistelse, en översilningsyta för dagvatten och ängsmark som underlättar för pollinatörer. I parken ska det också nyplanteras ädellövträd såsom exempelvis ek, lind och ask.

Utanför planområdet, där strandskyddet är upphävt, ska en mindre brygga med sittplatser vid den befintliga udden ge förbättrad vattenkontakt med kvällssol för allmänheten. Befintlig gångväg flyttas upp och förhöjs en sträcka för att underlätta passage vid högvatten.

För att ta hänsyn till Kyrkvikens känsliga, grunda vattenmiljö ska bryggan huvudsakligen placeras på land. Där den sträcker sig ut över vattnet ska den vara pålad.

Gatubelysning intill Kyrkvikens vatten kan med fördel utformas med låga belysningspollare som hjälper till att visuellt markera strandlinjen. Belysningen stärker upplevelsen av en strandpromenad som kan användas för promenader och löprundor även den mörka tiden på dygnet och året.

Låga belysningspollare kantar promenadstråket längs med Brunnsviken i Hagaparken.

*Översvämningssmark med dike och enkelt dämme, Tollare park.
Foto: WSP*

*Träbrygga som man kan möblera med bänkar och bord.
Foto: WSP*

VILLATORGET & GATU- BELYSNING

Det lilla torget som villorna grupperar sig kring hämtar inspiration från Villavägens torg. Torget ska domineras av fyra större ädellövträd som antar karaktären av solitärträd. Träden skall vara högt uppstammade och med fördel vara av pelarform för att kunna trivas på platsen under hela sin livstid. De skall planteras i sk skelettjord (luftig jord) - då klarar de sig i framtiden även med trafiken intill och kan ta upp dagvatten inom närområdet. Träden skall skyddas från trafik genom planteringsskydd i exempelvis smidesjärn. Marken ska vara belagd med grus eller stenmjöl.

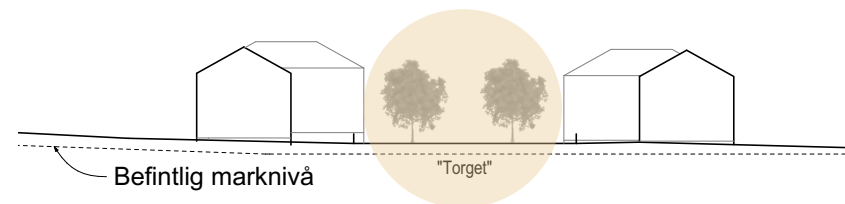
Förutom att belysning är viktigt ur säkerhets- och trygghetssynpunkt kan rätt vald belysning även bidra till att gestalta en sträcka, en plats eller en byggnad på ett vackert och intressant sätt. Armatur och belysning ska väljas med omsorg och hög kvalitet för att framhäva platsens kulturhistoriska sammanhang. Idag finns enstaka lyktstolpar inom planområdet. Runt omkring finns i huvudsak galvaniserade lyktstolpar av modernt snitt. På Villavägen finns mörka lyktstolpar (numera något blekta) i stramt men likväl traditionellt utförande. Dessa ska utgöra inspirationskälla inför val av nyttillkommen belysning och armatur i planområdet.

Torget som rundar av Villavägen i Bo är belagt med grus och ramas in av husfasader och popplar.

Stramt men likväl traditionell armatur på lilla torget vid Villavägen.

De nya villorna ska gruppera sig förhållandevis tätt kring det nya lilla villatorget, i enlighet med inspirationen från Villavägen.

ELFVIKSVÄGEN & GC-VÄGAR

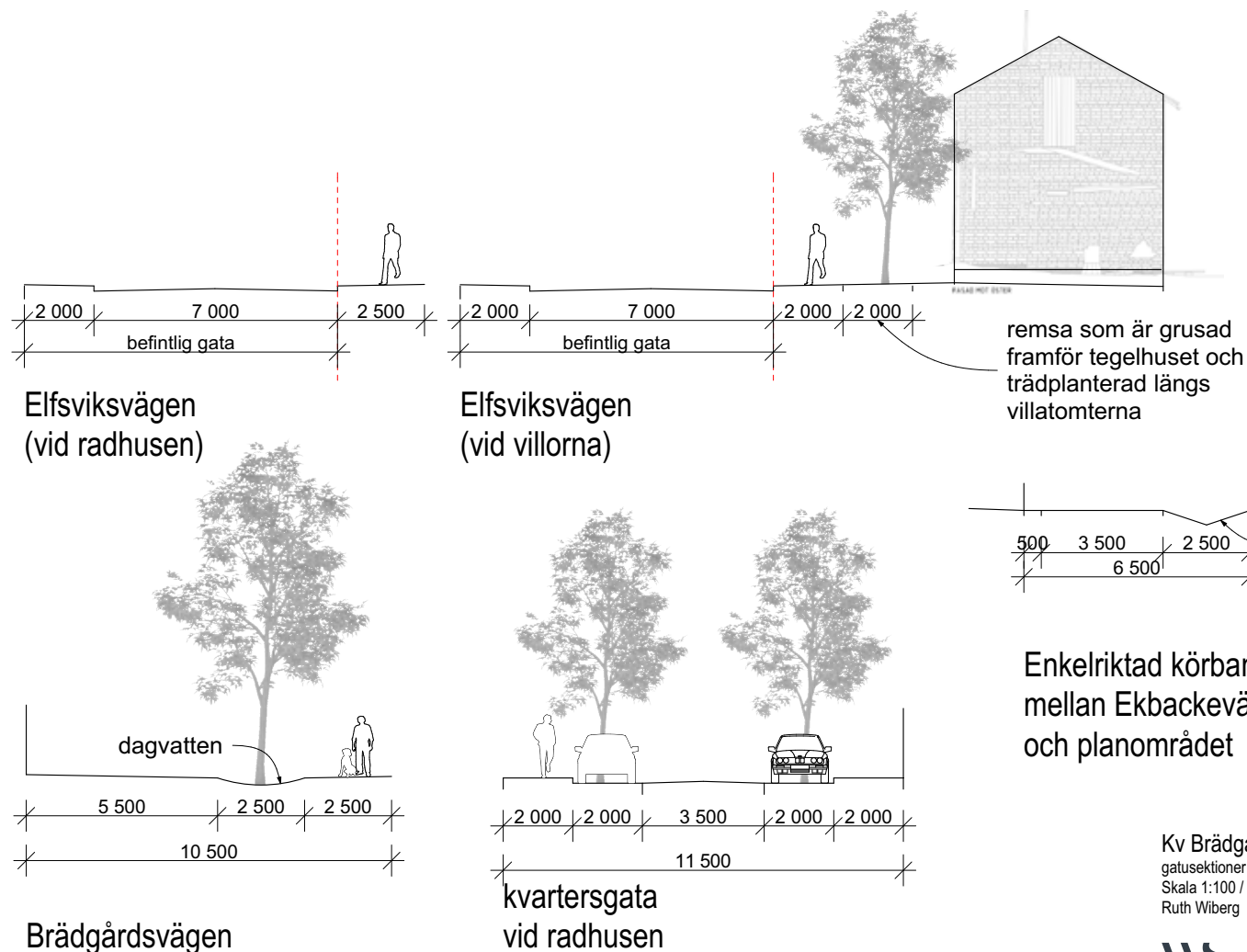
I stora drag innebär planförslaget att principerna för dagens gatunät bibehålls. Utgångspunkten är att gatorna ska präglas av grönska och ha goda möjligheter att fördröja dagvatten på väg ner mot parkens översilningsyta.

I norra planområdet föreslås en trottoar anläggas längs med Elfsviksvägen. Ridstigen som går längs med en lång sträcka av Elfsviksvägen får här passera antingen på trottoaren eller i utkanten av körbanan.

Brädgårdsvägen och kvartersgatan vid radhusen ska utformas som trädalléer. Träden ska stå i skelettjordar (luftig jordar) dit vägdagvattnet ska ledas.

Ekbackevägen förlängs västerut genom kvarteret Brädgården och Båtbyggaren, för att sedan koppla på Varvsvägen.

För riktlinjer om gatubelysning, läs under rubriken ”Villatorget och gatubelysning”:

BULLERPLANK

För att erhålla en god ljudmiljö i det nya planområdet ska verksamhetsområdet inom kvarteret Båtbyggaren skärmars av med ett bullerplank i fastighetsgräns. Bullerplanket behöver vara två meter högt och ska utformas som ett traditionellt träplank där växtlighet med fördel kan klättra.

Träplank bevuxet med vildvin.

Träplank med locklister och profilerad överligger.

